

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljáró felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 23.M.2192/2008. szám alatt megindított és a Fővárosi Bíróság 49.Mf.641.464/2008/2. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 49.Mf.641.464/2008/2. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 23.M.2192/2008/5. számú ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint együttes első- és másodfokú eljárási költséget.

Az első, másodfokú és felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

Felperes szolgálati panaszának elutasítását követően benyújtott keresetében 2002. június 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő időtartam tekintetében szolgálati jogviszonyban töltött idejének 1,2-szeres szorzóval történő számítását kérte.

Előadta, hogy az alperes ... Főosztály ... Alosztály szolgálati helyen járőrvezető, majd nyomozó beosztásban teljesített szolgálatot. Munkaköri leírása alapján fokozottan veszélyes szolgálati feladatokat lát el, amelyre figyelemmel 2002-től különleges bevetési pótlékban részesült, az alperes azonban a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval való beszámítására irányuló kérelmét elutasította, holott a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján beosztása folytán ez a kedvezmény is megilletné.

Az alperes jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság az 23.M.2192/2008/5. számú ítéletében megállapította, hogy a felperes 2002. június 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő időben a szolgálati idejének 1,2-szeres kedvezményes számítására jogosult.

A munkaügyi bíróság a jogvita eldöntése során a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjában, a Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet 22. §., 25. § (1) bekezdése, 28. § (1) bekezdése és az 1. számú melléklet 5. pontjában foglaltakat összevetve a felperes szolgálati feladataival arra a következtetésre jutott, hogy a felperes fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban teljesített szolgálatot, amelyet az is alátámaszt, hogy 2002. június 1-jétől különleges bevetési pótlékban részesült. Ennek, valamint a szolgálatteljesítés tényleges körülményeinek alapján a felperes a perrel érintett szolgálati idő kedvezményes számítására jogosulttá vált.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 49.Mf.641/464/2008/2. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) és a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával helyes indokai alapján helybenhagyta.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, valamint a költségekben való marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy a perrel érintett időszak vonatkozásában a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a napi szolgálatteljesítő idő 50 %-át meghaladóan a hatályos jogszabályi feltételeknek megfelelő egészségkárosító kockázatnak (pszichikai ártalmak) kitett beosztásban teljesített szolgálatot.

A különleges bevetési pótlékra vonatkozó jogosultság csak 2006. január 1. napjától teremtett alapot minden külön bizonyítás nélkül az 1,2-szeres szolgálati idő számítása. Ezt megelőzően azonban jogszabály ilyen kötelező rendelkezést nem tartalmazott, ezért a 2006. január 1-ét megelőző időszak tekintetében az 1,2-szeres szorzó alkalmazása csak akkor lehetséges, ha az adott beosztásra fennálló beosztási körülmények bizonyított módon megfeleltek a jogszabályi feltételeknek, a perben azonban ezt a felperes nem bizonyította.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A felperes a 2002. június 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő szolgálati viszonyban eltöltött idejének kedvezményes számítását 2007. november 1-jén előterjesztett szolgálati panaszában akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult, és ennek következtében a szolgálati ideje 1,2-szeres számítására 2006. január 1-jétől kezdődően jogosulttá vált. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényegtelen kérdés, hogy a kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott.

A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának, harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknek.

A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani.

A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”.

Az előbbiek szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó

beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat" ellátása teremtette meg. Megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását súlyosabb feltételhez kötötte, amittől nem lehet eltekinteni. A perben ezért azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes beosztása folytán ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e 2002. június 1-je és 2005. december 31. közötti peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett bizonyítania.

Nem vitásan az alperes a perbeli időszakban különleges bevetési pótlékot folyósított a felperesnek. A Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet (R.) 50. § (1) bekezdése szerint a különleges bevetési pótlék a különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezésére, továbbá e feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére szolgál, kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére. A perben ezért az alperes által sem volt vitatott, hogy a felperes különlegesen veszélyes szolgálati feladatokat is ellátott. Ilyen szolgálati feladat ellátásából önmagában azonban még nem következik a fokozott igénybevételel és veszéllyel járó beosztásban való szolgálatteljesítés megállapíthatósága.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg.

E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. Kiemelendő, hogy a 2006. január 1-től hatályos szabályozás ezen feltétel fennállásától függetlenül jogosítja a különleges bevetési pótlékban részesülőt a szolgálati idő kedvezményes számításában (R. 25. § (5) bekezdése szerint). A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében azonban mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Az R. 1. számú melléklete - bár jóllehet „Az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke” címet viseli, nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt olyan szolgálati tevékenységet kell érteni, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell biztosítani.

Nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a felperes által betöltött beosztásokat, járőr, járőrvezető, nyomozó, főnyomozó nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függelék]. Az pedig a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálat-teljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben pedig nem volt megállapítható. A Hszt. végrehajtási rendeletében foglaltak ettől eltérő, kiterjesztő értelmezése ezért jogsértő.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett dönten. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb - a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból - módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének, megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A pervesztes felperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdésének alkalmazásával az alperes együttes első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, az alperesnek felülvizsgálati eljárási költség nem merült fel.

A 6/1986.(VI.26.) IM rendeletnek az ügyben még alkalmazandó 14. §-a alapján az első, másodfokú és a felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2010. november 17.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági tisztviselő